

Қаржылық сауаттылық деген не?

ЖАРИЯЛАНДЫ
02.09.2024СІЛТЕМЕ
https://bilimger.kz/162677/

Қаржылық сауаттылық – бұл адамдардың ақша қаражатын тиімді басқару, қаржылық шешімдер қабылдау, сондай-ақ қаржы құралдарын дұрыс пайдалану үшін қажетті білімдері мен дағдыларының жиынтығы. Бұл түсінік тек жеке адамның қаржылық әл-ауқатын қамтамасыз ету үшін ғана емес, сонымен қатар жалпы экономикалық тұрақтылыққа да әсер етеді. Қаржылық сауатты адам табысын дұрыс жоспарлап, жинақтарын ұлғайтып, инвестициялар жасап, қарыздарын тиімді басқару қабілетіне ие болады.

Қаржылық сауаттылықтың негізгі аспектілері:

1. Табыстарды басқару:

- Тұрақты және қосымша табыс көздерін анықтау.
- Табыстарды жоспарлау және оларды әртүрлі қаржылық мақсаттарға бөлу.
- Қосымша табыс көздерін іздеу және дамыту.

2. Шығындарды басқару:

- Шығындарды бақылау, басымдықтарды анықтау және артық шығындарды болдырмау.
- Шығындарды қысқарту әдістерін пайдалану.
- Жеке бюджет жасау және оны сақтау.

3. Жинақтар:

- Қаржылық мақсаттарға жету үшін жинақтар құру.
- Жинақтарды әртүрлі мақсаттарға бағыттау, мысалы, жедел шығындарға арналған резерв, ұзақ мерзімді жинақтар.
- Жинақтарды қорғау және ұлғайту жолдарын іздеу.

4. Инвестициялар:

- Инвестициялық мүмкіндіктерді зерттеу және бағалау (қор нарығы,

жылжымайтын мүлік, бизнес және т.б.).

- Инвестициялық портфель құру және оны әртараптандыру.
- Тәуекелдерді басқару және инвестициялық стратегияларды таңдау.

5. Қарыздарды басқару:

- Қарыз алу шарттарын түсіну және салыстыру.
- Қарыздарды тиімді пайдалану және қайтару.
- Қарызды қайта қаржыландыру және пайыздық мөлшерлемелерді төмендету әдістерін қолдану.

6. Сақтандыру:

- Сақтандыру түрлерін түсіну (өмірді сақтандыру, денсаулық сақтандыру, мүлікті сақтандыру және т.б.).
- Сақтандыру полистерін таңдау және сатып алу.
- Сақтандыруды пайдалану арқылы қаржылық тәуекелдерді азайту.

7. Зейнетақы жоспарлау:

- Зейнетақы жинақтарын жоспарлау және оларды ұлғайту.
- Зейнетақы қорларына салымдар жасау және олардың тиімділігін бағалау.
- Зейнетақы жоспарын үнемі жаңартып отыру.

8. Салықтар:

- Салық жүйесін түсіну және салықтарды дұрыс есептеу.
- Салықтарды азайту тәсілдерін пайдалану.
- Салық декларацияларын уақтылы тапсыру және салық төлеу міндеттемелерін орындау.

Қаржылық сауаттылықты дамыту жолдары:

1. Білім алу және өздігінен оқыту:

- Қаржылық тақырыптар бойынша кітаптар оқу, курстар мен семинарларға қатысу.
- Қаржы блогтарын, подкасттарды тыңдау, вебинарларды көру.
- Қаржылық кеңесшілермен кеңесу.

2. Тәжірибе және дағдыларды дамыту:

- Жеке бюджетті жасау және оны сақтау.
- Шағын инвестициялар жасап көру және оларды талдау.
- Қарыздар мен жинақтарды тиімді басқару.

3. Қаржылық құралдармен жұмыс:

- Банктік қызметтерді пайдалану (депозиттер, несиелер, төлем карталары).
- Қаржы нарығындағы құралдарды зерттеу және пайдалану (акциялар, облигациялар, пай қорлары).
- Қаржы жоспарларын құру және оларды орындау.

4. Қаржылық сауаттылықты арттыру бағдарламаларына қатысу:

- Мемлекеттік және жеке қаржылық сауаттылықты арттыру бағдарламаларына қатысу.
- Қаржы саласындағы тренингтер мен курстарға жазылу.

Қаржылық сауаттылықтың маңызы:

- **Қаржылық тұрақтылық:** Жеке қаржылық сауаттылық адамның қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз етеді. Ол күтпеген шығындармен тиімді күресуге, қарыздарды азайтуға және жинақтарды көбейтуге көмектеседі.
- **Инвестициялар мен жинақтар:** Қаржылық сауаттылық жинақтарды ұлғайтуға және инвестициялар арқылы табыс алуға мүмкіндік береді.
- **Болашаққа жоспар:** Зейнетақы жинақтарын жоспарлау және оларды дұрыс басқару болашақта қаржылық тәуелсіздікті қамтамасыз етеді.
- **Тәуекелдерді азайту:** Қаржылық сауаттылық адамның қаржылық қауіптерді түсінуіне және оларды азайтуына көмектеседі. Мысалы, сақтандыруды пайдалану арқылы күтпеген жағдайларға дайын болу.

Қорытынды

Қаржылық сауаттылық – бұл әрбір адамның қаржылық жағдайын жақсартуға, болашаққа сенімділікпен қарауға және қаржылық тәуелсіздікке жетуге көмектесетін маңызды дағды. Бұл дағдыларды меңгеру арқылы адам өзінің қаржылық әл-ауқатын арттыра алады және өмірде табысқа жете алады.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.